

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת פנחס כ' תמוז תשע"ח,
מסכת נדרים - דף נב.

בירורי הלכה אקטואליים מפי גדולי ופוסקי
הדור שליט"א. לעורר לב המעיין, ואין לסמוך
על הדברים הלכה למעשה.

גליון נושא:

'חרקים בתות שדה'

פנינים

זהירות!

אכשר דרא: בעבר לא היה מודעות גדולה כל כך
על נגיעות חרקים בכל המאכלים בכלל, וב'תות
שדה' בפרט. עד לא מזמן, אכלו תותים בשטיפה
רגילה בלבד.

ירידת הדורות: על הפסוק (משלי טז ז) בְּרָצוֹת ה'
דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ, כותב המדרש
(בראשית רבה פרשה נד סימן א) אמר רבי ברכיה,
לרבות מזיקי ביתו, כגון יתושים ופרעושים וזבובים.

מסביר החתם סופר (ליקוטים פרשת בהר) את
דברי המדרש, שבגלל העבירות יש תולעים בפירות,
כאשר משיח יגיע כבר לא יהיה תולעים באוכל.
(עיין אור החיים פרשת שמיני). לפי דבריו אפשר
לומר, שבדורות האחרונים שנתרבו העוונות והאור
מזהם, נתרבו גם התולעים והחרקים במאכלים.

ועוד, שכיום התרבו החרקים יותר מבעבר, מחמת
שיש לתולעים 'שיירות מצויות', כאשר מייבאים
פירות וצמחים ממדינה למדינה, כל התולעים מכל
העולם מגיעים לכל מקום. אבל בעבר, בכל מדינה
היה רק זן התולעים של אותו מקום.

הפלא יועץ (אות ב ערך בדיקה) כותב כי בפרי
התותים העידו שיש תולעים שאי אפשר למצאם על
ידי בדיקה, וירא שמים ינהג בהם אסור לגמרי.
שהרי בשרץ הים יש ארבע לאוין, ובאכילת נמלה יש
חמש לאוין, ובשרץ העוף 6 לאוין. ועלול להיכשל
במאות לאוין.

עקבתא דמשיחא: דבר נחמד, כותב רבי רפאל
עמנואל חי ב"ר אברהם ריקי הי"ד ממקובלי צפת,
בספרו הון עשיר (אמסטרדם תצ"א מסכת סוטה
פרק ט), בעקבתא דמשיחא יראי חטא שבודקים את
המאכלים מתולעים, ימאסו אצל המון העם. והאמת
שיש תולעים תהיה נעדרת, כי לא ירצו ההמון
להסתכל ולבדוק אם נכונים דבריהם. ❖

מאכל כשר

נותן טעם: מבואר במשנה (נדרים דף נב).
הנודר מן הדבר ונתערב באחר, אם יש בו בנותן
טעם - אסור. ובר"ן שם (ד"ה וקשיא) כתב את
יסודות דיני ביטול.

כעת, יש לנו הזדמנות לברר, האם ובאיזה
אופן מותר לאכול פרי שחזקתו נגוע בחרקים
ותולעים. ומה הדין בביטול, כאשר ריסק וערבב
מאכל נגוע בחרקים במאכל נקי, ואיך הדין אם
בישלם יחד. במאמר זה נתמקד במאכל החביב
- 'תות שדה', שבעבר הוחזק לנקי, וכיום הוא
ידוע כחזקת נגוע.

1. ברכת התות

'תות עץ' גדל כמו כל פרי עץ רגיל, וברכתו
'בורא פרי העץ'. 'תות שדה' גדל כמו שיח צמוד
קרקע, כל שנה הגבעולים הרכים אינם
מתקשים אלא נובלים, ורק השורשים נשארים
באדמה. בשנה הבאה השורש מוציא ענפים
חדשים, שעליהם צומחים פירות. (כיום,
נוטעים את שיח התות, כל שנה מחדש).
לשיטת הרא"ש שיח שענפיו רכים אינו דומה
לעץ, וברכתו 'האדמה'. לשיטת הגאונים שיח
שהגבעולים שלו כלים בחורף, אינו דומה לעץ,
וברכתו 'האדמה'. לשיטת התוס', כיון
שהשורשים נשארים בקרקע, ברכתו 'העץ'.

נפסק בשו"ע (סימן רג סעיף ב) על התותים
הגדלים בסנה, מברך 'בורא פרי האדמה'. מסביר
הרמ"א כי עץ נחשב רק אם העלים יוצאים
מהעץ, אבל העלים של התות יוצאים כל פעם
מחדש מהשורש, כי הענף שלו כלה לגמרי, ולכן
ברכתו 'האדמה'. וכתב החיי אדם (נשמת אדם
חלק א כלל נא סעיף ז) הובא במשנ"ב (סימן רג
ס"ק ג) פירות אדומים שקורין פאזימקע"ס

(=תות שדה) הגדלים בגנות, לכתחילה יברך עליו 'האדמה', ובדיעבד כשבירך העץ, יאכל מעט כדי שלא תתבטל הברכה, ולא יותר. ויברך האדמה על מאכל אחר, ויפטור את התות.

וכתב בספר **וזאת הברכה** (עמוד 402 הערה פב) ש'תות שדה' המצוי כיום, ספק אם הוא התות שדיבר עליו השו"ע, אולם הורה הג"ר **יוסף שלום אלישיב** זצ"ל, שמכל מקום מין ירק הוא, וברכתו 'האדמה'. והוסיף בספר וזאת הברכה, כיון שיש דעות שברכתו 'העץ', אם בירך בטעות על תות שדה 'בורא פרי העץ', יצא בדיעבד. ויאכל רק מעט בשיעור שלא תהיה ברכתו לבטלה. ובספר **שערי הברכה** (עמוד תשפג) כתב שאם בירך העץ יצא בדיעבד, כיון שהוא ספק 'העץ', ולא הגביל שיאכל רק מעט.

וכתב הג"ר **צבי ובר שליט"א** (דברי הלכה סימן רג) כיון שלגבי ערלה נוקטים שהוא ודאי ירק, לכן בארץ ישראל אם בירך העץ על 'תות שדה' לא יאכלנו, משום 'תרת דסתרי', שבאכילתו אחרי ברכת העץ הוא מחשיבו לפרי עץ, ואסור לאכלו משום ערלה.

והורה הג"ר **שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל (ותן ברכה עמוד 405) שגם תות מרוסק ברכתו 'אדמה', למרות שאין ניכר הפרי, כדין תמרים מרוסקים. בספר **פסקי תשובות** (חלק ב סימן רב) כתב ארבע הגדרות בתמרים, ולכאורה לפי דבריו ברכתו שהכל.

2. כל התותים בחזקת נגועים!

חובת בירור: נפסק בשו"ע (יורה דעה סימן פד סעיף ח) כל מיני פירות שדרכן להתלע כשהם מחוברים, לא יאכל עד שיבדוק הפרי מתוכו, שמא יש בו תולעת. מדברי השו"ע אנו לומדים כמה חשוב, לעורר את המודעות לנושא תולעים במאכלים, שהרי יש חובת בירור בדרכו להתלע. לדוגמה; כמעט כל פירות הקיץ טעונים בדיקה, חלק מהגרעינים והפיצוחים אסורים באכילה ללא בדיקה. לאחרונה פורסם מטעם בד"ץ העדה החרדית שחייבים לנקות היטב בצל ושיני שום.

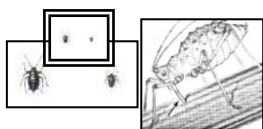
מקדמת דנא, היו אוכלים את כל סוגי התותים, ולא היה ידוע שהוא נגוע בחרקים. מלבד מעטים שידעו את המציאות, והקפידו לא לאכול תותים. לאחר אינספור בדיקות וניסיונות רבים בשלושים שנים האחרונות, התברר שגם 'תות שדה' בחזקת ודאי נגוע, (כמו ש'תות עץ' הוחזק זה מכבר כנגוע מאד וקשה לבדוק, וראוי לא להשתמש בו כלל), וגם אלו שכלפי חוץ נראים יפים, שלמים וטובים. לדברי המומחים, אין הבדל בין מדינות הגידול, שכן בכל ארצות המוצא, נמצא שהתות בחזקת נגוע!

זמן הגידול הטבעי של ה'תות שדה' הוא בקיץ. עקב העובדה שלאחרונה מגדלים את התות גם בחורף, להגדיל את התפוקה, גדלה גם בעיית החרקים, משום שבכדי שלא ינזק התות מהגשם והרוחות, מכסים את השיח ביריעות, והכיסוי הינו כר נרחב לתולעים וחרקים.

מספר ניסיונות לגדל 'תות שדה' ללא חרקים במשך עשרים וחמש שנים נכשלו. בשנה זו - חורף תשע"ח שווקו 'תותי שדה' בחזקת נקיים, בהשגחת בד"ץ **שארית ישראל**. בתחילת הקיץ עלתה רמת הנגיעות, והתנו את השיווק - ההיתר למאכל, רק אחר ניקיון יסודי של הפרי. בחודש אדר הפסיקו לגמרי את השיווק, כי רמת הנגיעות עלתה, וקשה לנקות עד שיסורו כל החרקים.

3. מיני חרקים המצויים ב'תות שדה'

שים לב, לרוב מדובר בחרקים זעירים, שבמבט ראשון חלק גדול מהאנשים לא יבחינו בהם, אך במבט מעמיק ניתן לראות אותם, גם ללא שימוש באמצעי עזר כמו זכוכית מגדלת או מיקרוסקופ, וממילא יש להתייחס אליהם כאל חרקים אסורים. אם יש ספק ושקע עמוק בתות שמגיע עד חלל הפרי, עלולים חרקים לחדור דרכו לתוך בשר הפרי.

להלן הסוגים העיקריים של החרקים המצויים בתותים (התמונות המוקפות בקו כפול הם בערך בגודלם האמיתי);

א. כנימת העלה (GREENFLY): זבובון קטן בצבע צהוב-ירקרק, אורכה של הכנימה נע בין חצי מילימטר לשני מילימטר, צורתה החיצונית נראית כמו גרגיר קטן של תות, ונמשכת בעיקר לעלה כותרת הירוק של התות, אבל מצויה גם על הפרי עצמו. כנימה מתה, נראית כמו לכלוך קטן בצבע אפור או לבן.

ב. אקרית (SPIDER MITES): יצור קטן מאוד, גודלו כשליש מילימטר, צבע לבן או חום-אדמדם, במבט שטחי האקרית נראה כמו גרגיר חול. קשה להבחין בקיומו על הפרי, שהוא קטן מאוד, וצבעו דומה מאוד לפרי.

ג. תריפס (THRIPS): חרק קטן מעוטר כנפים, צהוב, מאורך, גודלו חצי מילימטר עד מילימטר, בדרך כלל התריפס מסתתר מתחת לגרגיר התות, וקשה להוציאו מהמחבוא ולהסירו.

ד. זבוב תסיסה (FRUIT FLY), רימות (MAGGOTS): זבוב הנמשך אל התות, ומטיל בתוכו ביצים, מהביצים בוקעות רימות (=זחלים), ולפעמים חודרות אל הפרי.

ה. פסוקאים (WOODLICE): חרקים אפורים בגודל חצי מילימטר עד שתיים, הרצים במהירות על עלים. כאשר הם מתים גופם נדבק לעלה ואינם יורדים בשיטה אלא רק עם סבון וכדומה.

4. הוראות ניקוי 'תות שדה' לאכילה

קטנטן: גודל החרקים מזערי, וקשה להבחין בהם בעין, כי הם מאוד דומים לצבע התות. ולכן, הרוצה לאכול 'תות שדה' נקי מחרקים, לא יסמוך על העובדה שהוא לא רואה חרקים על הפרי, אלא עליו לפעול לפי ההוראות דלהלן; כבר בקניה, יש לבחור את התותים השלמים היפים, ולא 'התאומים' או 'הסדוקים' שבהם מצוי נגיעות רבה, וקשה לנקותם לגמרי.

אופן א' - קילוף: לכל הדעות, אפשר לאכול את התות אחרי קילוף שכבה דקה מבשר התות מכל הצדדים עד להסרת כל השקעים, (לסלק את כל מקומות המסתור של החרקים, בשקעים ומתחת הגרעינים), ולאחר מכן לשטוף אותו תחת זרם מים חזק.

אופן ב' - ניקיון: אופן נוסף להכשיר את התות באכילה, לחתוך את העלה הירוק העליון, ביחד עם שכבה דקה בעובי כמילימטר מבשר הפרי (לא מספיק לתלוש את העלה, כי החרקים שמתחת העלה נשארים דבוקים לפרי). להשרות את הפרי במי ניקוי (סבון כלים, דטרגנט) למשך 3 דקות ויש מקילים לדקה וחצי (לא מומלץ להשרות לזמן רב, שלא לקלקל את הפרי), לסובב את הפירות בעדינות בכלי - שיכנס הסבון לכל הצדדים, ולשפשף היטב ביסודיות תחת זרם מים, תוך כדי הפיכתם מצד לצד. רצוי לחזור על פעולת הניקוי במי סבון עוד פעמיים.

לדעת הג"ר משה ויא שליט"א וכן מורים בועד הכשרות של הבד"ץ, אין אפשרות להסיר התולעים בשרייה ושיטה בלבד, כי בכל הבדיקות שנערכו אחרי הניקוי הוכח שאין אפשרות לנקותו לגמרי, ונשאר חרקים גם אחרי שפשוף. ומותר באכילה רק על ידי בישול (שאז התולעים נמסים), או טחינה שאז מתבטל האיסור ברוב (כדלהלן). מאידך לדברי הג"ר שניאור זלמן רווח שליט"א אחרי הניקיון היסודי מותר לאכול את הפרי כמות שהוא, בתנאי שהתות יעבור תחת זרם מים עם ספוג או מברשת רכה על כל חלקי הפרי, ובפרט במקומות מסתור.

5. ביטול חרקים על ידי טחינה ובישול

ביטול: כדי להתיר באכילה פרי שהיה נגוע בחרקים, על ידי ביטול, אנו צריכים לבטל שני דברים, את גוף החרק האסור. ואת טעמו. טעם חרק - לדעת הרמ"א (יו"ד סימן פד סעיף ט) תמיד יש שישים בפרי כנגד הטעם, ובטל. והביא הש"ך שנחלקו הפוסקים באופן שהפרי קטן ואין שישים כנגדו האם אסור. אמנם יש אומרים שתולעת טעמה פגום ואינה אוסרת כלל (תורת חטאת לרמ"א, ט"ז). גוף החרק: חרק שלם - אינו בטל ברוב, כיון שהוא 'בריה' וחשוב ולא בטל. גם חלקי חרק הניכרים לעין המעורבים באוכל אינם בטלים כיון שאין זה מוגדר כ"תערובת". רק חרק טחון דק ואינו ניכר כלל - אינו 'בריה' ובטל. גם על ידי בישול יתכן שהחרק יתפורר ולא יהיה ניכר ואז מתבטל בתערובות.

בישול: הטעם שמותר לבשל את התות לאחר הניקוי, הוא מדין 'ספק ספיקא', כי הניקוי יוצר 'ספק אחד' האם נשאר חרקים, והבישול יוצר 'ספק שני' אולי החרק התפורר ובטל. ויסודו בדברי הרשב"א הובא בש"ך (יו"ד סימן פד ס"ק כט), שאם בישראל אוכל שיש ספק של 'מיעוט המצוי' שיהא בו תולעים, ואי אפשר לבדוק מותר באכילה מדין 'ספק ספיקא', 'ספק אחד' האם בכלל היה תולעים, ו'ספק שני' שמא התפורר ונמס על ידי הבישול, ובטל בתערובת.

ועל כן מעיד הג"ר משה ויא שליט"א בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאם יודע בפירוש שהחרק לא נמס ונימוח בבישול, נשאר האיסור לאוכלו.

אין מבטלין איסור לכתחילה: מבואר בשו"ע (יו"ד סימן צט סעיף ה) שאסור לבטל איסור לכתחילה, ולכן אסור לטחון את החרק בכדי לבטלו. ואם עבר וביטל, קנסו רבנן את המבטל ומי שביטלו בשבילו, שהמאכל אסור. והורו הג"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל, הג"ר שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ויבדלחט"א הג"ר ניסים קרליץ שליט"א (בדיקת המזון כהלכה חלק א עמוד 140 הערה 12) שמותר למפעלים לטחון עלי פטרוזיליה נגועים אחרי ניקיון יסודי, כי אז יש רק ספק תולעים, ובאופן כזה נחלקו גדולי הפוסקים אם מותר לבטל, וסומכים להקל. בוועדת מהדרין תנובה וכן בד"ץ העדה החרדית, מדקדקים לבדוק מדגם של התותים גם אחרי הניקיון, ולוודא שהם נקיים לגמרי, שמכל מקום חוששים משום איסור ביטול לכתחילה.

6. חזקת איסור

כשניקו את רוב החרקים: לדעת הג"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל, הג"ר שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, ויבדלחט"א הג"ר ניסים קרליץ שליט"א (בדיקת המזון כהלכתה חלק א פרק ד אות ז) מאכל המוחזק כנגוע והסירו ממנו את רוב התולעים, אך ברור שמקצתם נותרו במאכל, דינו נשאר כ"מוחזק בתולעים" ולא כ"מיעוט המצוי". לפי זה מובן שאין היתר לאכול התות אחרי הניקוי באופן שיש עוד חשש לתולעים.

כשהסירו את כל החרקים: מעיד הג"ר משה ויא שליט"א ששמע מהג"ר שמואל הלוי וואזנר זצ"ל שכאשר הסירו את כל החרקים מהתות, ואין בו חרקים כלל, הניקוי הוא תחליף לבדיקה, ומותר ללא בדיקה.

הגר"א רובין שליט"א - אב"ד בד"ץ מהדרין רחובות, מחמיר, שלא מספיק ניקוי ושטיפה להפקיע חזקת איסור, עד שיבדקנו היטב אחרי הניקוי. ושונה מקמח שהוחזק למתולע, שיוצא מחזקת איסור על ידי הניפוי בלבד ללא בדיקה, כי רק בקמח שאין אפשרות לבדוק התירו, אבל בתות כיון שיכול הוא חייב לבדוק.

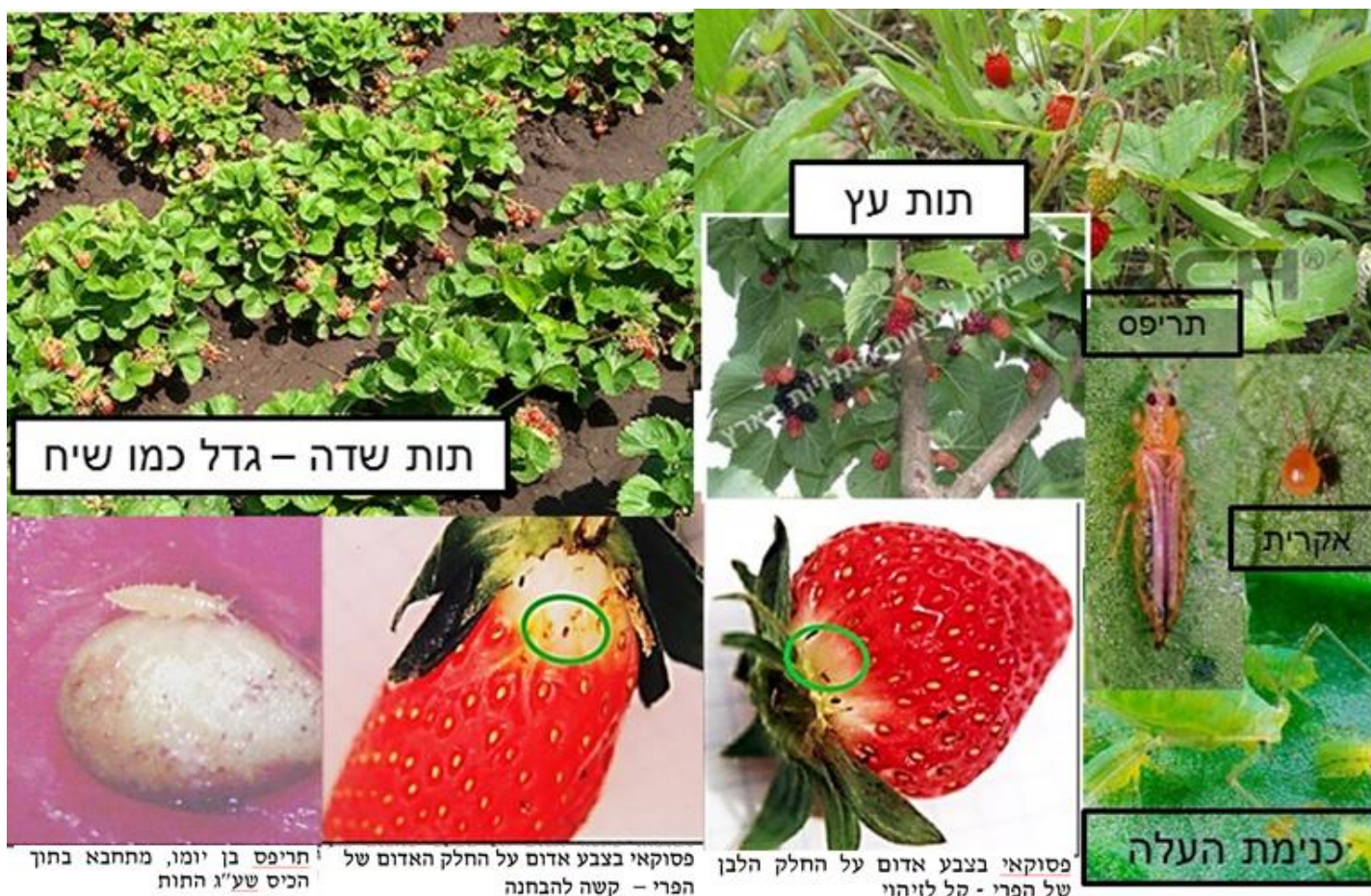
וכך הנוהל בועד הכשרות של העדה החרדית ירושלים, בכדי להתיר תות לתעשייה, התות עובר ניקוי יסודי (3 שטיפות, ושפשוף במכונה מיוחדת). במהלך הניקוי ולאחריו, נערך בדיקה מדגמית שאין נגיעות. לפי הוראת הג"ר יעקב בלוי זצ"ל עד 1% נגיעות (תות אחד נגוע מתוך 100 תותים = קילו עד קילו וחצי) אינו פוסל את הסחורה, מדין 'מיעוט שאינו מצוי', יותר מ-1% ומעלה התוצרת נפסלת. גם אחרי המדגם, התותים מיועדים רק לטחינה או בישול, ולכן אינו נמכר לצרכנים פרטיים שלא ידקדקו בהוראות, כי אם לתעשייה. וכן הורה למעשה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, תות לאחר שניקה אותו אם נמצא רק באחד ממאה (=1%), נחשב 'מיעוט שאינו מצוי', ואפשר להקל באופן כזה לבטל הספק איסור לכתחילה.

7. יוגורט תות, נקטר תות, גלידה תות...

חתיכות תות: במפעלי המזון מיוצרים מגוון מוצרים המכילים חלקי פרי תות, כמו 'ריבה' עם פרי טחון, 'גלידה' בטעם תות המכיל חתיכות פרי, יוגורט ו'ופלה' המכיל חתיכות פרי, משקאות 'נקטר' המכילות מחית פרי. כל אותם מותגים המשווקים, בהשגחת וועדי כשרות למהדרין, מותרים באכילה ללא בדיקה, שכן התות טחון או מבושל.

תות מסוכך: תות שדה מסוכך, מושר במשך כמה חודשים בחומרים כימיים חריפים, ועקב המעבר של תהליך כימי ארוך אין כל חשש לחרקים. אגב; כיון שהתהליך מסיר את כל טעם ומרקם

הפרי, עד שנראה כמו כדור לבן, ואחר כך מוסיפים טעם וצבע מאכל ודמוי גרעינים שיראה כמו תות, לכן מורים גדולי הוראה שליט"א שברכתו 'שהכל'.

תות קפוא: יש שרצו להתיר לשווק תותים קפואים כעבור 12 חודשים מההקפאה, על פי המבואר בגמ' חולין (דף נח.) ונפסק בשו"ע (יו"ד סימן פד סעיף ח), כל בריה שאין בו עצם - אינו מתקיים "ב חדש, ולכן אם שהה הפרי 12 חודש אחרי התלישה מהעץ, אוכל בלא בדיקה. אמנם אם נשמר הפרי בדבש וכיוצא, אין התולעים מתפוררות ואסורים לעולם כמבואר בשו"ע (סעיף יב). יש שטענו שבעבור 12 חודשים מההקפאה, החרק כבר לא קיים בעולם, והפרי מותר באכילה. אולם נחלק עליהם הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שעדיין הפרי אסור באכילה, שעינינו רואות שבהקפאה החרקים מתקיימים ונשארים בשלימותם גם כעבור 12 חודשים.

טעם תות: מוצרים ב"טעם תות שדה" אינם מכילים פרי, ומכניסים חומרי טעם וריח מלאכותיים, (התמונה נועדה להמחשת הטעם בלבד). כמו משקאות מתוקים בטעם תות, ריבה בטעם תות, גילה בטעם תות, ארטיק בטעם תות, ממתק בטעם תות, ג'לי בטעם תות.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **ברכת התות:** 'תות עץ' ברכתו 'בורא פרי העץ'. 'תות שדה' ברכתו 'בורא פרי האדמה'. ואם בירך בטעות על 'תות שדה' 'בורא פרי העץ', יאכל רק מעט בשיעור שלא תהיה ברכתו לבטלה. ויש אומרים שיצא בדיעבד.
- ב. **תות נגוע:** למרות שבעבר החזיקו את התות כפרי נקי, כיום אין חולק שכל סוגי התות בחזקת נגועים (כנימת העלה, אקרית, תריפס, זבוב תסיסה, רימות, זחלים, פסוקאים), ואסור באכילה ללא ניקוי כדין.
- ג. **הוראות ניקוי:** יש לבחור את התותים השלמים היפים ולא התאומים או הסדוקים. יש ב' אופנים להכשיר את התות באכילה,

א' יקלף את כל הפרי עד שלא נשארו שקעים, וישטוף היטב אחרי הקילוף, ואז הפרי מותר באכילה כמות שהוא.

ב' לחתוך את העלה העליון עם מעט מהפרי, להשרות במי סבון למשך שלוש דקות ויש מקילים לדקה וחצי (ולא לזמן מרובה, שלא יתקלקל הפרי), לסובב את הפירות בכלי, ולשפשף היטב ביסודיות תחת זרם מים, רצוי לחזור על פעולת הניקוי במי סבון 3 פעמים.

לדעת הג"ר משה ויא והבד"ץ עדיין אין הפרי מותר אלא על ידי טחינה או בישול. יש מתירים גם באכילה, כאשר מנקה כנ"ל, בעזרת ספוג או מברשת רכה על כל חלקי הפרי ובפרט במקומות מסתור.

ד. טחינה: מותר לטחון פרי שהיה נגוע, כאשר הוא בגדר ספק אחרי ניקוי, ואין בכך משום מבטל איסור לכתחילה. ויש מדקדקים לבדוק לפני הטחינה. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הודעה:

נשארה כמות

**מצומצמת של אוגדן
גיליונות 'עומק הפשט'
(1-135)**

המחיר 30 ₪

**ניתן להשיג בחנות
'ספרי הישיבה' רחוב
בית ישראל 3 ירושלים**

הנושא לשבוע הבא;

'קלי צום' בשבת – עניינא דיומא

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.
וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

זכות התורה של אלפי

**קוראי הגיליונות
יעמוד לעילוי נשמת
הרב החסיד רבי אליהו
בן הרב בן-ציון
קלצקין זצ"ל
נלב"ע י"ט תמוז
תשע"ח
ת. נ. צ. ב. ה.**

בשלהי דקייטא:
יש להזהר
ביותר בבדיקת
מזגרים רגילים
מחשש תולעים,
ובמיוחד
בקטניות,
פיצוחים, אורז,
תבלינים,
קמח וקמח
מצה, פסטיט
ואטריות, פירות
יבשים, וכדומה.

זהירות
במזגרים

מניעות בתות שדה

תות שדה לאחר קילוף השכבה החיצונית
כולל הגומות

ערכנו בדיקות רבות באזנים שונים ועמל רב, לעילות השטיפות להסרת חרקים בתות שדה - זנחנו כי השטיפות כפי מה שהיה מקובל אין יעילות מספיק, ועלולים להישאר חרקים בודדים.

חלק מסוגי החרקים מסתתרים בשקעים של זרעי התות על כל הפרי. התברר כי גם בתות יפה ואיכותי מצויים מקומות מסתור וסדקים.

החרקים שנמצאו הם בעיקר תרפסים צעירים, אקריות, כנימות עלה ופסוקאים.

במאפיק זקייטרינגס שבהשגחת הבד"צ נאסר השימוש בתות שדה טרי.

במוצרי תעשייה - רק לאחר בדיקת מזמחים מטעמנו כפי הזראת הרבנים עוזרים התזתים בישול וריסוק, (בזיות גדולות מהבדיקות נפסלו, ולכן יש מחסור במוצרי תרם).

חשש תולעים בתות שדה

אנו חוזרים ומפרסמים בזה הוראת הרבנים:
ראוי שלא להשתמש כלל בתות שדה טרי
(גם לא אחרי שטיפות)

סותר למתחילה על ידי קילוף כל הפרי עד להסרת כל השקעים
והורדת העלים עם מעט מבשר הפרי ולשטף היטב תחת זרם מים.

תות טרי לצורך ריסוק דק בבלנדר

אפשר להקל לאחר חורדת העלים עם מעט מבשר הפרי,
שריית חותות לשלוש דקות עם מעט מי סבון
ושטיפה טובה בזרם מים (שלוש פעמים), וריסוק דק בבלנדר.

(פרי רך ורקוב יש להוריד חלקים אלו ולחצות כל פרי שיש בו חריץ או סדק).

מזדק
הכשרות

ברץ
העליונות

מזמחים
הרבנים

ימות השנה
תשנ"ז

143